

Bert Karlsson hade stora planer med upplevelseparken i Götene. Foto: Lennart Rehnman

Äventyrliga affärer bakom miljonfiaskot

■ Upplevelseparken blev rena skräckupplevelsen.

■ Götene kommun försöker desperat sälja sitt Äventyrsland, men ingen vill köpa den stängda parken som kostat mer än tio gånger så mycket som planerat - och där Bert Karlsson varit med och satt sprätt på miljonerna.

■ SVT:s "Uppdrag granskning" avslöjar nu att dåliga investeringar, svågerpolitik och rena olagligheter ligger bakom projektet.

■ Fiaskot avskräcker inte andra kommuner - Botkyrka kommun har gett klartecken för en enorm nöjespark i miljardklassen.

TEMAPARKER NYA TRENDEN

Astrid. Astrid Lindgrens Värld i Vimmerby är väl den mest kända temaparken i Sverige. Den var tidigt ute när den grundades 1981. Runt 450 000 besökare, mest barnfamiljer, kommer till parken varje år. Bland dem en tredjedel från utlandet.

Robotar. I Sydkorea ska Robot Land Theme Park stå färdig nästa år. Där kan man titta på populära robotar från Star Wars, Astroboys och andra. Men parken får också en vetenskaplig sektion där forskare ska verka.

Ferrari. Abu Dhabi vid Persiska viken har öppnat Ferrari World som visar den berömda sportbilens historia. Men man kan också åka världens snabbaste berg- och dalbana där man får känslan av att sitta i en äkta Formel 1-bil.

Götene kommun i Västergötland med 13 000 invånare kämpar förtvivlat för att bli av med sin temapark. För några år sedan trodde politikerna att den skulle bli kommunens lycka. I stället blev den snabbt en kvarnsten om halsen.

I kväll avslöjar SVT:s "Uppdrag granskning" (UG) att parken har kostat minst 100 miljoner kronor mot kalkylerade sju miljoner och att hela projektet är fullt av olagligheter och oegentligheter. Arbeten lades ut utan offentlig upphandling, vissa anläggningar uppfördes utan bygglov och siffror friserades i den ursprungliga förstudien för att det skulle se billigare ut. Allt enligt UG.

- Man kan räkna på många olika sätt. Senast jag var med och räknade var kostnaden 74 miljoner. Det är tyvärr mycket högre än kalkylen, säger Bo Bergsten (KD), tidigare ordförande i kommunstyrelsen, till Expressen.

- Vi hade en stolt plan som inte gick att genomföra. Jag är väldigt ledsen. Men nu måste vi gå vidare, säger han.

Han vill inte kommentera programmet innan han sett det. Det vill inte heller kommunalstyrelsens nuvarande ordförande Kenth Selmosson (S).

- Det är så många rykten i omlopp, säger Selmosson till Expressen.

Selmosson och Bergsten har kallat till presskonferens i morgon för att ge sin bild av saken. För det är ingen vacker bild UG ger av parkäventyret som började med stor optimism och stora förhoppningar.

Idén uppstod när det började krylla av turister i bygden i början av 2000-talet. Det var Jan Guillous romaner om Arn Magnusson som fick tusentals människor att besöka Kinnekulle med omnejd. Ståhejet blev ännu större när SF sedan spelade in sin storfilm i Skaraborg.

Götenes politiker ville slå mynt av all uppståndelse. De beslutade att anlägga "Medeltidens värld", en historisk park där besökarna skulle få "genuina" upplevelser bland annat med hjälp av kulisserna och rekvisitan från Arn-filmen som kommunen köpte för dyra pengar.

En del av föremålen hamnade senare i sångaren E-Types restaurang i Stockholm - som ett resultat av det allmänna kaos som vidlåder parken både framför och bakom kulisserna allt sedan den startade.

Det rådde stor politisk enighet i Götene om projektet. Beslutet klubbades igenom med stor majoritet och parken invigdes 2008, trots att den var halvfärdig. Då hade Arnvågen redan ebbat ut. Första året kom 18 000 betalande besökare jämfört med de 30 000 som väntades enligt förstudien. Andra året kom bara en fjärdedel av antalet som projekterats.

Besvikelsen var stor. Förlusterna steg och kommunen sköt till nya skattemiljoner.

- I de kalkyler vi hade från början var det missbedömningar. Ingen av oss hade erfarenhet av att bedriva nåt sånt här, säger Bo Bergsten, ansvarigt kommunalråd när beslutet fattades, till UG.

Men det handlade inte bara om otur och felkalkyler utan om betydligt allvarigare saker, visar programmet.

UG intervjuar medlemmar i den projektgrupp som gjorde förstudien som låg till grund för kommunens beslut. Det framgår att kostnader de kalkylerat med skrivits ned för att projektet skulle se billigare ut.

Det gjordes av allt att döma på uppmaning av kommunledningen, enligt UG. En i projektgruppen säger att han vägrade att skriva på rapporten då han inte ville stå för den.

Dessutom bröt Götene mot lagen om offentlig upphandling redan "vid första spadtaget", enligt UG. Bo Bergsten medger att ingen offentlig upphandling skett, men hävdar att lagen inte tillämpades lika hårt vid den tidpunkten utan att "det har skärpts under resans gång".

UG:s reporter Sophia Djiobaridis avslöjar att kommunen lagt ut arbeten för nära nio miljoner på ett lokalt grävbolag utan offentlig upphandling - och att bolaget ägs av Bergstens svåger. Hon pressar Bergsten på svar. Denne genmäler att det är en "typisk konspirationsteori" och att han själv inte gjort någon vinst. Efter två år ser kommunen att kostnaderna skenar. Här hade man kunnat stiga av. I stället kopplar man in Bert Karlsson, som startade Skara sommarland nio kilometer från Götene.

Medeltidens värld förvandlas till Äventyrlandet Kinnekulle med hoppborg, vattenpark, skattjakter, scener och shower. Men besökarna uteblir. Kaoset och förlusterna ökar. Det blir en oöverskådlig härva med obetalda arrendavgifter, ofakturerad markförsäljning och motstridiga uppgifter om kvittning av skulder.

I dag står anläggningen stängd och kostar kommunen minst fem miljoner kronor om året i underhåll.

Nyligen fick Götene ett nytt dråpslag. Kommunen måste betala in ytterligare elva miljoner kronor till parken, annars kan det bli konkurs. Parkbolagets revisor vill skriva ned värdet av parken för att den är stängd och för att det saknas köpare. I det läget måste kommunen skjuta till ett aktieägartillskott.

Trots fiaskot i Götene verkar upplevelseparker blomstra i landet. Med teman som sagor, äventyr, vilda västern, vikingar och grottor lockar de 100 000-tals besökare.

Upplevelseindustrin växer snabbt också internationellt. Den totala konsumtionen av varor och tjänster från upplevelseindustrin väntas öka med 5-7 procent om året, enligt en rapport från KK-stiftelsen.

Botkyrka kommun beslutade i somras att förvandla ett stort naturskönt område till Upplevelseparken i Hågelby.

Där ska uppföras vattenland, spahotell, sagopark, stugbyar, camping och upplevelsecenter - i regi av familjen Lindgren som tidigare drev Gröna Lund i många år,

- Det finns inget liknande i Europa, det närmaste är väl Disneyland, säger vd John John Lindgren till Dagens Nyheter.

Det är bred politisk uppslutning bakom beslutet i Botkyrka, men naturvårdsgrupper protesterar och Miljöpartiet vill stoppa projektet för att de tycker att investerarna får köpa marken alldeles för billigt.

- Ekonomiskt är det bedrägligt enligt min mening. Om jag köper en villatomt som man exploaterar på åkermark får jag betala 1 000- 1 500 kronor kvadratmetern. Här betalar de 75 kronor kvadratmetern, säger kommunalrådet Dan Gahnström (MP) till SVT.

Av Arne Lapidus
arne.lapidus@expressen.se

Publicerad 14 nov 2012 07:58

Adress till denna artikel:

<http://www.expressen.se/nyheter/dokument/aventyrliga-affarer-bakom-miljonfiaskot>